SCIENCE HUB REVIEW
2026
Volume 1
Issue 1
www.sciencehubreview.uz
ILMIY ELEKTRON JURNAL

O‘ZBEKISTON MUSTAQILLIGINING 35 YILLIGI: YOSHLARNING UCHINCHI RENESSANSNI BARPO ETISHDAGI O‘RNI VA AHAMIYATI

Turg‘unova Gulnora Umidjon qizi

Navoiy davlat universiteti, Tarix fakulteti, 2-bosqich talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekiston mustaqilligining 35 yillik taraqqiyot yo‘li hamda Uchinchi Renessansni barpo etishda yoshlarning o‘rni tahlil qilinadi. Yoshlarning ta’lim, ilm-fan, innovatsiya, tadbirkorlik va ijtimoiy hayotdagi faolligi, ular uchun yaratilayotgan imkoniyatlar hamda yoshlar siyosatining istiqbollari yoritiladi. Shuningdek, zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega, vatanparvar va tashabbuskor yosh avlodni shakllantirish mamlakat taraqqiyotining muhim omili sifatida baholanadi.

Kalit so‘zlar

O‘zbekiston, mustaqillik, 35 yillik, yoshlar, Uchinchi Renessans, ta’lim, ilm-fan, innovatsiya, yoshlar siyosati.

KIRISH

O‘zbekiston Respublikasi mustaqilligining 35 yilligi mamlakatning zamonaviy tarixida muhim siyosiy, ijtimoiy va ma’naviy ahamiyatga ega bo‘lgan sanalardan biridir. Mustaqillik yillarida mamlakat hayotining barcha sohalarida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilib, milliy davlatchilik asoslari mustahkamlandi, iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyot uchun yangi imkoniyatlar yaratildi. Ayniqsa, inson kapitalini rivojlantirish, yosh avlodning bilim va salohiyatini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi.

Bugungi kunda O‘zbekiston taraqqiyotining yangi bosqichida “Uchinchi Renessans” g‘oyasi muhim strategik va ma’naviy konsepsiya sifatida namoyon bo‘lmoqda. Mazkur g‘oya mamlakatning tarixiy-madaniy merosi bilan zamonaviy taraqqiyot tamoyillarini uyg‘unlashtirish, ilm-fan, ta’lim, innovatsiya va inson kapitalini rivojlantirishga qaratilgan. Uchinchi Renessansning asosiy bunyodkor kuchi sifatida esa yosh avlodning bilim va salohiyati alohida ahamiyat kasb etadi.

O‘zbekiston tarixida ilm-fan va madaniyatning yuksalish davrlari yosh avlodning ta’lim va ilmga bo‘lgan intilishi bilan chambarchas bog‘liq bo‘lgan. IX–XII asrlarda Muhammad al-Xorazmiy, Ahmad al-Farg‘oniy, Abu Nasr Forobiy, Abu Ali ibn Sino, Abu Rayhon Beruniy kabi buyuk mutafakkirlar jahon ilm-fani rivojiga ulkan hissa qo‘shgan bo‘lsalar, XIV–XV asrlarda Amir Temur va temuriylar davrida ilm-fan,

me’morchilik, adabiyot va san’at yana yuksak taraqqiyot bosqichiga ko‘tarildi. Ayniqsa, Mirzo Ulug‘bekning astronomiya va matematika sohasidagi ilmiy faoliyati Markaziy Osiyoda ilmiy tafakkurning yuqori darajasini namoyon etdi.

Bugungi yosh avlod ana shu boy ilmiy-ma’rifiy merosning munosib davomchisi sifatida qaralmoqda. Zamonaviy O‘zbekistonda yoshlarning sifatli ta’lim olishi, kasb-hunar egallashi, ilmiy izlanish olib borishi, xorijiy tillarni o‘rganishi, innovatsion loyihalar va tadbirkorlik tashabbuslarini amalga oshirishi uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Yoshlarning jamiyatdagi o‘rni va faolligi “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi qonun hamda boshqa normativ-huquqiy hujjatlar orqali ham mustahkamlangan [1].

Mavzuning dolzarbligi shundaki, globallashuv va kuchli xalqaro raqobat sharoitida mamlakatning kelajakdagi taraqqiyoti, avvalo, uning yosh avlodining bilim darajasi, kasbiy malakasi, innovatsion tafakkuri va fuqarolik faolligiga bog‘liq. Shu sababli O‘zbekiston mustaqilligining 35 yilligi arafasida yoshlarning mamlakat taraqqiyotidagi o‘rnini, ularning Uchinchi Renessansni bunyod etishdagi imkoniyatlari va mas’uliyatini ilmiy jihatdan tahlil qilish muhim ahamiyatga ega.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi O‘zbekiston mustaqilligining 35 yillik davrida yoshlar siyosatining rivojlanishi, yosh avlod uchun yaratilgan imkoniyatlar hamda yoshlarning Uchinchi Renessansni barpo etishdagi o‘rnini tahlil qilishdan iborat. Tadqiqotda yoshlarning ta’lim, ilm-fan, innovatsiya, tadbirkorlik va ijtimoiy hayotdagi faolligi asosiy tahlil obyektlari sifatida belgilanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

O‘zbekiston mustaqilligi yillarida yoshlarning jamiyatdagi o‘rni, yoshlar siyosati, ta’lim-tarbiya, inson kapitalini rivojlantirish va mamlakat taraqqiyotida yosh avlodning ishtiroki masalalari davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida shakllandi. Mazkur jarayonni o‘rganishda, avvalo, O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, qonun hujjatlari, davlat dasturlari, strategik konsepsiyalar hamda ilmiy tadqiqotlar muhim manba bo‘lib xizmat qiladi.

Yoshlar masalasiga oid huquqiy manbalar orasida O‘zbekiston Respublikasining “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni alohida ahamiyatga ega. Mazkur hujjatda yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularning ta’lim olishi, bandligini ta’minlash, ijtimoiy va siyosiy faolligini oshirish hamda yoshlar tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlashning asosiy yo‘nalishlari belgilangan [2].

Shuningdek, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining mamlakatni rivojlantirishga qaratilgan strategik hujjatlari yoshlarning jamiyatdagi rolini tahlil qilish uchun muhim nazariy va amaliy asos hisoblanadi. Xususan, “O‘zbekiston — 2030” strategiyasida ta’lim tizimini rivojlantirish, yoshlarning zamonaviy bilim va kasb-hunarlarni egallashi, inson kapitalini yuksaltirish hamda ilm-fan va innovatsiyalarni qo‘llab-quvvatlashga alohida e’tibor qaratilgan [3].

Sh.M. Mirziyoyevning “Yangi O‘zbekiston strategiyasi” asarida ham mamlakat taraqqiyotining ustuvor yo‘nalishlari, inson qadri, ta’lim, ilm-fan, yoshlar va jamiyatning kelajakdagi rivojlanishi bilan bog‘liq masalalar keng yoritilgan. Muallif yosh avlodning zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lishi, mustaqil fikrlashi va jamiyat taraqqiyotida faol ishtirok etishini yangi O‘zbekistonni barpo etishning muhim shartlaridan biri sifatida ko‘rsatadi [4].

Uchinchi Renessans g‘oyasining mazmun-mohiyatini o‘rganishda O‘zbekistonning qadimgi va o‘rta asrlar tarixiga oid tadqiqotlar ham muhim o‘rin tutadi. Xususan, Markaziy Osiyoda IX–XII asrlarda yuz bergan ilmiy-madaniy yuksalish hamda XIV–XV asrlardagi Temuriylar davri ilm-fani va madaniyati haqidagi tadqiqotlar bugungi Renessans g‘oyasining tarixiy ildizlarini anglash imkonini beradi.

Tarixiy manbalarda Movarounnahr hududida faoliyat yuritgan Muhammad al-Xorazmiy, Ahmad al-Farg‘oniy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino, Mirzo Ulug‘bek kabi allomalarning ilm-fan taraqqiyotiga qo‘shgan hissasi keng yoritilgan. Ularning ilmiy merosi bugungi avlod uchun nafaqat tarixiy faxr manbai, balki ilmga intilish, izlanish va yangilik yaratishga undovchi muhim ma’naviy omil sifatida baholanadi.

Mavzuga oid zamonaviy tadqiqotlarda esa yoshlarning ta’lim olishi, bandligi, tadbirkorlik faoliyati, ilmiy salohiyati va ijtimoiy faolligi masalalariga e’tibor qaratilgan. Ushbu tadqiqotlar yoshlarni mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi faol subyekt sifatida ko‘rib chiqish zarurligini ko‘rsatadi.

Mavjud adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda yoshlar siyosati va yosh avlodning mamlakat taraqqiyotidagi o‘rniga oid ko‘plab tadqiqotlar mavjud bo‘lsa-da, mazkur masalani aynan O‘zbekiston mustaqilligining 35 yillik tarixiy tajribasi hamda Uchinchi Renessans g‘oyasi bilan uzviy bog‘liq holda kompleks tahlil qilish dolzarb ilmiy masalalardan biri bo‘lib qolmoqda. Shu jihatdan ushbu tadqiqot mustaqillik davrida yoshlar uchun yaratilgan imkoniyatlarni tarixiy taraqqiyot nuqtayi nazaridan baholash va yoshlarning Uchinchi Renessans bunyodkorlari sifatidagi o‘rnini ochib berishga qaratilganligi bilan ahamiyatlidir.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqot O‘zbekiston mustaqilligining 35 yillik davrida yoshlarning mamlakat ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy va ma’naviy hayotidagi o‘rnini hamda Uchinchi Renessansni bunyod etishdagi ahamiyatini o‘rganishga qaratilgan. Tadqiqotning metodologik asosini tarixiylik, xolislik, tizimlilik va izchillik tamoyillari tashkil etadi. Ushbu tamoyillar orqali mustaqillik yillarida yoshlar siyosatining shakllanishi va bosqichma-bosqich rivojlanishi tarixiy jarayon sifatida tahlil qilindi.

Tadqiqotda, avvalo, **tarixiylik metodi**dan foydalanildi. Mazkur metod orqali O‘zbekistonda mustaqillikdan keyingi davrda yoshlar masalasiga bo‘lgan davlat siyosatining shakllanishi, uning turli bosqichlarda rivojlanishi va bugungi kundagi mazmun-mohiyati o‘rganildi. Yoshlar siyosatidagi o‘zgarishlar mamlakatning umumiy ijtimoiy-siyosiy taraqqiyoti bilan bog‘liq holda ko‘rib chiqildi.

Tizimli yondashuv asosida yoshlar siyosati alohida yo‘nalish sifatida emas, balki ta’lim, ilm-fan, innovatsiya, bandlik, tadbirkorlik, ma’naviy-ma’rifiy tarbiya va fuqarolik faolligi kabi o‘zaro bog‘liq sohalar majmui sifatida tahlil qilindi. Bunday yondashuv yoshlarning mamlakat taraqqiyotidagi rolini kengroq va kompleks tarzda baholash imkonini berdi.

Tadqiqot davomida **qiyosiy-tarixiy metod** ham qo‘llanildi. O‘zbekiston tarixidagi Birinchi va Ikkinchi Renessans davrlarining ilmiy-ma’rifiy tajribasi bugungi Uchinchi Renessans g‘oyasi bilan qiyoslandi. Xususan, o‘tmishdagi ilm-fan va ma’rifat namoyandalarining faoliyati hamda bugungi yoshlarning ilmiy, innovatsion va ijodiy faoliyati o‘rtasidagi mushtarak jihatlar tahlil qilindi.

Tahlil va sintez metodlari yordamida yoshlarning ta’lim, ilm-fan, innovatsiya, tadbirkorlik va ijtimoiy hayotdagi ishtiroki bilan bog‘liq ma’lumotlar umumlashtirildi. Alohida yo‘nalishlar bo‘yicha olingan natijalar o‘zaro bog‘langan holda tahlil qilinib, yoshlar salohiyatining mamlakat taraqqiyotiga ta’siri yuzasidan umumiy xulosalar shakllantirildi.

Shuningdek, tadqiqotda **induksiya va deduksiya** usullaridan foydalanildi. Xususan, yoshlarning alohida faoliyat yo‘nalishlari — ta’lim, ilmiy izlanish, tadbirkorlik va innovatsion tashabbuslari o‘rganilib, ular asosida yoshlarning mamlakat taraqqiyotidagi umumiy roli haqida xulosalar chiqarildi. Aksincha, Uchinchi Renessansning umumiy maqsad va vazifalaridan kelib chiqib, yoshlar oldidagi muayyan vazifalar ham belgilab olindi.

Tadqiqotning manbaviy bazasini O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, yoshlar siyosatiga oid qonun hujjatlari, Prezident farmon va qarorlari, davlat strategiyalari, rasmiy statistik ma’lumotlar, ilmiy adabiyotlar, maqolalar hamda tarixiy manbalar tashkil etadi. Mazkur manbalarni o‘zaro qiyoslash orqali tadqiqotning ilmiy xolisligi va asoslanganligini ta’minlashga e’tibor qaratildi.

Umuman olganda, tanlangan metodologik yondashuvlar O‘zbekiston mustaqilligining 35 yillik davrida yoshlar siyosatining rivojlanishini tarixiy jarayon sifatida baholash, yosh avlodning bugungi taraqqiyotdagi o‘rnini aniqlash hamda ularning Uchinchi Renessans bunyodkorlari sifatidagi imkoniyatlarini ilmiy jihatdan ochib berish imkonini beradi.

NATIJALAR

O‘zbekiston mustaqilligining 35 yillik taraqqiyot bosqichini tahlil qilish mamlakatda yoshlar masalasi davlat siyosatining strategik yo‘nalishlaridan biriga aylanganini ko‘rsatadi. 2016-yil 14-sentabrda qabul qilingan “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi O‘RQ-406-son Qonun yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularning ta’lim olishi, bandligini ta’minlash, ijtimoiy va siyosiy faolligini oshirishning huquqiy asoslarini belgilab berdi [1: 1–2-betlar]. Mazkur qonun yoshlarni jamiyatning faol subyekti sifatida qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan davlat siyosatining muhim huquqiy poydevoriga aylandi.

Yoshlarning mamlakat taraqqiyotidagi salmog‘ini baholashda demografik ko‘rsatkichlar ham alohida ahamiyatga ega. Milliy statistika qo‘mitasi ma’lumotlariga ko‘ra, 2025-yil 1-yanvar holatida O‘zbekistonda 14–30 yoshdagi yoshlar soni 9 million 630 ming 556 kishini tashkil etgan bo‘lib, ular mamlakat jami aholisining 25,7 foiziga teng bo‘lgan [2: 1-bet]. Mazkur ko‘rsatkich O‘zbekistonning inson kapitalini rivojlantirish, ayniqsa yoshlarning ta’lim, kasbiy tayyorgarlik va innovatsion faoliyatiga investitsiya kiritish borasidagi imkoniyatlari katta ekanini ko‘rsatadi.

Ta’lim va yoshlar salohiyatini rivojlantirish

Uchinchi Renessans konsepsiyasining asosiy omillaridan biri ta’lim va tarbiya tizimini rivojlantirishdir. O‘zbekiston Prezidenti tomonidan ta’lim va tarbiyani rivojlantirish, ilm-fan va innovatsiyalarni taraqqiy ettirish Uchinchi Renessans poydevorini yaratishning asosiy ustunlari sifatida qayd etilgan [3: 1-bet]. Bu yondashuv yoshlarni zamonaviy bilim va kasbiy kompetensiyalarga ega bo‘lgan avlod sifatida shakllantirishni mamlakat taraqqiyotining uzoq muddatli strategik vazifasi darajasiga ko‘taradi.

Ta’lim sohasidagi islohotlarning muhim jihati yoshlarning zamonaviy bilimlarni egallashi bilan bir qatorda, ularning ijodiy va intellektual salohiyatini rivojlantirishga

qaratilganidadir. Prezidentning ta’lim va tarbiya tizimiga bag‘ishlangan nutqlarida zamonaviy, raqobatbardosh ta’lim tizimini yaratish, ilg‘or xorijiy tajribalarni joriy etish va yoshlarning intellektual salohiyatini yuksaltirish masalalariga alohida urg‘u berilgan [4: 1–2-betlar].

Shuningdek, yoshlarning bilim va intellektual salohiyatini rivojlantirish nafaqat ta’lim muassasalarining, balki butun jamiyatning vazifasi sifatida namoyon bo‘lmoqda. 2022-yilda ta’lim-tarbiya tizimiga oid rasmiy murojaatda yoshlarning xalqaro va mintaqaviy fan olimpiadalarida 45 ta oltin, kumush va bronza medalini qo‘lga kiritgani ta’lim sohasidagi islohotlarning amaliy natijalaridan biri sifatida qayd etilgan [5: 1-bet].

Yoshlarning ilm-fan va innovatsiyadagi o‘rni

Uchinchi Renessansni bunyod etishda ilm-fan va innovatsiyalar alohida o‘rin egallaydi. Chunki tarixiy tajriba shuni ko‘rsatadiki, Markaziy Osiyodagi avvalgi Renessanslarning asosida ilmiy tafakkur, yangi bilimlarni yaratish va ilmiy maktablarning shakllanishi yotgan. Shu nuqtayi nazardan bugungi yosh tadqiqotchilarni qo‘llab-quvvatlash Uchinchi Renessansning ilmiy poydevorini yaratishning muhim shartidir.

O‘zbekiston Fanlar akademiyasi faoliyatiga bag‘ishlangan rasmiy ma’lumotlarda mamlakatda ilmiy faoliyat bilan shug‘ullanayotgan 30 mingdan ortiq tadqiqotchilarning yarmidan ko‘prog‘ini yoshlar tashkil etayotgani qayd etilgan [6: 1-bet]. Bu ko‘rsatkich yoshlarning ilmiy salohiyati mamlakat ilm-fanining kelajagini belgilovchi muhim omillardan biriga aylanayotganini ko‘rsatadi.

Mazkur jarayonni Uchinchi Renessans g‘oyasi bilan bog‘lash mumkin. Zero, zamonaviy Renessansni faqat tarixiy merosni o‘rganish bilan emas, balki yangi ilmiy bilimlar, texnologiyalar va innovatsiyalar yaratish orqali ta’minlash mumkin. Shu sababli yosh olimlarning ilmiy loyihalari, innovatsion ishlanmalari va xalqaro ilmiy hamkorlikdagi ishtirokini kengaytirish mamlakatning intellektual salohiyatini oshirishga xizmat qiladi.

Yoshlar va zamonaviy taraqqiyot

“O‘zbekiston — 2030” strategiyasi mamlakatning uzoq muddatli rivojlanishining ustuvor yo‘nalishlarini belgilab beruvchi muhim strategik hujjatlardan biridir. 2023-yil 11-sentabrda qabul qilingan PF-158-son Farmon bilan tasdiqlangan mazkur strategiyada inson kapitalini rivojlantirish, ta’lim sifatini oshirish, iqtisodiy o‘sishni ta’minlash va zamonaviy taraqqiyot talablariga javob beradigan kadrlarni tayyorlash masalalariga katta ahamiyat berilgan [7: 1–3-betlar].

Strategik maqsadlarning yoshlar bilan bog‘liq jihati shundaki, zamonaviy iqtisodiyot uchun zarur bo‘lgan raqamli bilimlar, xorijiy tillar, innovatsion tafakkur va kasbiy ko‘nikmalarni egallagan yosh avlod mamlakatning iqtisodiy raqobatbardoshligini oshirishda muhim resurs hisoblanadi. Shu sababli yoshlarni faqat ijtimoiy himoya obyekti sifatida emas, balki iqtisodiy va intellektual taraqqiyotning faol subyekti sifatida ko‘rish zarur.

Yoshlarning ijtimoiy faolligi va Uchinchi Renessans

Yoshlarning Uchinchi Renessans bunyodkorlari sifatidagi o‘rni ularning faqat ilmiy yoki kasbiy faoliyati bilan cheklanmaydi. Ularning ijtimoiy tashabbuslari, jamoat ishlaridagi ishtiroki, kitobxonlik, intellektual musobaqalar, volontyorlik va turli ma’rifiy loyihalardagi faolligi ham muhim ahamiyatga ega.

2021-yilda yoshlarni qo‘llab-quvvatlashga bag‘ishlangan rasmiy nutqda yangi Xorazmiylar, Beruniylar, Ibn Sinolar va Mirzo Ulug‘beklarni tarbiyalash uchun ta’lim-tarbiya, ilm-fan va innovatsiyalarni rivojlantirish zarurligi ta’kidlangan [3: 1-bet]. Bu yondashuv yoshlarni mamlakat kelajagining oddiy kuzatuvchisi emas, balki yangi taraqqiyot bosqichining bevosita bunyodkori sifatida baholash imkonini beradi.

Shuningdek, yoshlarning intellektual faolligini oshirishga qaratilgan loyihalar ham ularning ijtimoiy salohiyatini namoyon etmoqda. Jumladan, “Zakovat” intellektual harakati bilan bog‘liq rasmiy materiallarda yoshlarning yuqori intellektual salohiyati, tashabbuskorligi, yetakchiligi va ilm-fanga qiziqishi Uchinchi Renessans poydevorini yaratish bilan bog‘langan [8: 1-bet].

Natijalar umumlashtirilganda, O‘zbekiston mustaqilligining 35 yillik davrida yoshlar mamlakatning ijtimoiy, iqtisodiy, ilmiy va ma’naviy taraqqiyotida tobora faol subyektga aylanib borayotganini ko‘rish mumkin. Yoshlarning son jihatdan salmoqli qismi, ta’lim va ilm-fandagi ishtiroki, innovatsion tashabbuslari hamda ijtimoiy faolligi Uchinchi Renessansni bunyod etish uchun muhim inson kapitalini shakllantirmoqda.

Shu bilan birga, Uchinchi Renessansning muvaffaqiyati yoshlarning soni bilan emas, balki ularning **bilim sifati, ilmiy salohiyati, innovatsion fikrlashi, ma’naviy yetukligi va jamiyat oldidagi mas’uliyati** bilan belgilanadi. Demak, yoshlar uchun yaratilgan imkoniyatlardan samarali foydalanish va ularni zamonaviy bilimlar bilan qurollantirish O‘zbekistonning uzoq muddatli taraqqiyotining muhim shartlaridan biridir.

MUHOKAMA

O‘zbekiston mustaqilligining 35 yillik taraqqiyot tajribasi shuni ko‘rsatadiki, mamlakat kelajagini belgilashda yoshlarning o‘rni tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, Uchinchi Renessans g‘oyasining ilgari surilishi yoshlarni mamlakat taraqqiyotining muhim subyekti sifatida ko‘rishni taqozo etmoqda. Bu jarayonni tarixiy nuqtayi nazardan baholaganda, bugungi taraqqiyot g‘oyasi O‘zbekiston hududida yuz bergan avvalgi ilmiy-ma’rifiy yuksalishlarning mazmuniy davomiyligi sifatida namoyon bo‘ladi.

Markaziy Osiyo tarixidagi Birinchi Renessans davrida matematika, astronomiya, tibbiyot, falsafa va geografiya kabi fanlarning rivojlanishi jahon ilm-faniga katta ta’sir ko‘rsatgan. Muhammad al-Xorazmiy, Ahmad al-Farg‘oniy, Abu Rayhon Beruniy va Abu Ali ibn Sino kabi allomalarning ilmiy merosi o‘sha davrdagi ilmiy muhitning yuqori darajada rivojlanganini ko‘rsatadi. Ikkinchi Renessans davrida esa Temuriylar hukmronligi ostida ilm-fan, me’morchilik, adabiyot va san’at yana yuksak taraqqiyot bosqichiga ko‘tarilgan. Ayniqsa, Mirzo Ulug‘bekning Samarqandda rasadxona va ilmiy maktab yaratishi ilm-fanga davlat miqyosida e’tibor berilganining yorqin namunasi hisoblanadi.

Bugungi Uchinchi Renessans g‘oyasining ushbu tarixiy tajribadan farqli jihati shundaki, zamonaviy taraqqiyot global axborot makoni, raqamli texnologiyalar va xalqaro ilmiy hamkorlik sharoitida amalga oshmoqda. Shuning uchun hozirgi yosh avloddan nafaqat milliy tarix va madaniy merosni bilish, balki zamonaviy fan, xorijiy tillar, axborot texnologiyalari va innovatsion faoliyatni ham egallash talab etiladi.

O‘zbekistonda yoshlar uchun yaratilayotgan imkoniyatlar mazkur talabga mos ravishda kengayib bormoqda. “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonunda yoshlarning ta’lim olishi, huquq va manfaatlarini himoya qilish, bandligini ta’minlash, ularning ijtimoiy va siyosiy faolligini qo‘llab-quvvatlash davlat siyosatining asosiy

yo‘nalishlari sifatida belgilangan [1: 2–4-betlar]. Mazkur huquqiy asos yoshlarning jamiyatdagi mavqeini mustahkamlash bilan birga, ularning mamlakat taraqqiyotidagi faol ishtirokini rag‘batlantirishga xizmat qilmoqda.

Biroq yoshlar uchun imkoniyatlarning mavjudligi o‘z-o‘zidan Uchinchi Renessansni ta’minlamaydi. Eng muhim masala — yaratilgan imkoniyatlardan samarali foydalanish va yoshlarning intellektual salohiyatini amaliy natijaga aylantirishdir. Shu nuqtayi nazardan, ta’lim sifatini oshirish, ilmiy tadqiqotlarni qo‘llab-quvvatlash, yosh olimlarning xalqaro ilmiy maydonga chiqishini ta’minlash hamda innovatsion g‘oyalarni amaliyotga joriy etish muhim vazifalar sifatida namoyon bo‘ladi.

Prezident Sh.M. Mirziyoyev tomonidan ta’lim va tarbiya tizimini rivojlantirish, ilm-fan va innovatsiyalarni qo‘llab-quvvatlash masalalariga alohida e’tibor qaratilib, Uchinchi Renessans poydevorini yaratishda aynan ushbu sohalarning strategik ahamiyati ta’kidlangan [2: 1-bet]. Demak, Uchinchi Renessansning asosiy tayanchlari sifatida ta’lim, ilm-fan, innovatsiya va ma’naviy tarbiyani ko‘rsatish mumkin.

Yoshlarning ilm-fandagi ishtiroki masalasida ham muhim o‘zgarishlar kuzatilmoqda. Bugungi kunda yosh tadqiqotchilarning ilmiy loyihalar, doktorantura dasturlari, xalqaro konferensiyalar va innovatsion loyihalarda ishtirok etishi uchun imkoniyatlar kengaymoqda. Bu esa yoshlarni ilmiy jarayonning oddiy ishtirokchisi emas, balki yangi bilim yaratadigan faol subyektga aylantirish uchun muhim shartdir.

Shu bilan birga, ilmiy faoliyatning sifat ko‘rsatkichlarini yanada oshirish masalasi dolzarbligicha qolmoqda. Ilmiy maqolalar sonining ko‘payishi bilan bir qatorda, ularning xalqaro ilmiy bazalarda tan olinishi, amaliy ahamiyatga ega tadqiqotlarning ko‘payishi va innovatsion ishlanmalarning ishlab chiqarishga joriy etilishi muhimdir. Bu jihatdan yosh tadqiqotchilarni zamonaviy ilmiy metodologiya, akademik yozuv, xalqaro nashr standartlari va ilmiy tadqiqot etikasi bo‘yicha tayyorlash alohida ahamiyat kasb etadi.

Yoshlarning iqtisodiy faolligi ham Uchinchi Renessans jarayonining muhim tarkibiy qismidir. “O‘zbekiston — 2030” strategiyasida inson kapitalini rivojlantirish, zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega kadrlarni tayyorlash hamda iqtisodiy taraqqiyot uchun zarur shart-sharoitlarni yaratishga alohida e’tibor qaratilgan [3: 1–3-betlar]. Bu esa yoshlarning ta’lim va kasbiy tayyorgarligini mamlakatning iqtisodiy kelajagi bilan bevosita bog‘lash imkonini beradi.

Muhokama natijasida yana bir muhim jihat namoyon bo‘ladi: Uchinchi Renessans faqat davlat tomonidan amalga oshiriladigan jarayon emas. Unda yoshlarning o‘z tashabbusi, mustaqil fikrlashi, ilmga intilishi va ijtimoiy mas’uliyati hal qiluvchi ahamiyatga ega. Davlat tomonidan yaratilgan imkoniyatlardan foydalanib, yangi bilimlarni egallash, ilmiy izlanish olib borish, innovatsion g‘oyalarni yaratish va jamiyat hayotida faol qatnashish yoshlarning bevosita vazifasidir.

Shuningdek, yoshlarning ma’naviy tarbiyasi ham e’tibordan chetda qolmasligi kerak. Zamonaviy bilim va texnologiyalarni egallash bilan bir qatorda, milliy tarix, madaniyat, ona tiliga hurmat, vatanparvarlik va umuminsoniy qadriyatlarga sodiqlik yosh shaxsning har tomonlama rivojlanishini ta’minlaydi. Chunki ilmiy-texnik taraqqiyot ma’naviy mas’uliyat bilan uyg‘unlashgandagina jamiyat uchun barqaror va ijobiy natija beradi.

Umuman olganda, O‘zbekiston mustaqilligining 35 yilligi munosabati bilan yoshlarning mamlakat taraqqiyotidagi o‘rnini baholash shuni ko‘rsatadiki, yoshlar O‘zbekistonning kelajakdagi iqtisodiy, ilmiy, siyosiy va madaniy rivojlanishining asosiy

harakatlantiruvchi kuchlaridan biri hisoblanadi. Ularning salohiyatini to‘liq ro‘yobga chiqarish esa ta’lim sifati, ilmiy muhit, innovatsion infratuzilma, munosib bandlik va ma’naviy tarbiya kabi omillarning o‘zaro uyg‘unligiga bog‘liq.

Shu sababli Uchinchi Renessansni barpo etish jarayonida asosiy e’tibor yoshlarning soniga emas, balki ularning **bilimi, tafakkuri, ilmiy salohiyati, ijodkorligi, kasbiy mahorati va jamiyat oldidagi mas’uliyatiga** qaratilishi lozim. Ana shunday avlodgina mustaqil O‘zbekistonning keyingi taraqqiyot bosqichini belgilab beradigan haqiqiy bunyodkor kuchga aylanishi mumkin.

XULOSA

O‘zbekiston mustaqilligining 35 yillik taraqqiyot yo‘lini tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, yoshlar mamlakatning buguni va kelajagini belgilovchi eng muhim ijtimoiy qatlamlardan biriga aylangan. Mustaqillik yillarida yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, sifatli ta’lim olishi, kasb-hunar egallashi, ilmiy va innovatsion faoliyat bilan shug‘ullanishi hamda jamiyat hayotida faol ishtirok etishi uchun zarur huquqiy va tashkiliy sharoitlar shakllantirildi.

Tadqiqot natijalari O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan yoshlar siyosati Uchinchi Renessans g‘oyasini hayotga tatbiq etish bilan bevosita bog‘liq ekanini ko‘rsatdi. Zero, Uchinchi Renessansning poydevorini yaratish uchun zamonaviy bilimlarga ega, mustaqil fikrlaydigan, ilm-fanga intiladigan, innovatsion g‘oyalarni ilgari suradigan va Vatan taraqqiyotiga daxldorlik hissi yuqori bo‘lgan avlodni shakllantirish talab etiladi.

Tarixiy tajriba ham ilm-fan va ma’rifat jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri bo‘lganini tasdiqlaydi. Birinchi va Ikkinchi Renessans davrlarida yetishib chiqqan buyuk allomalar va mutafakkirlarning ilmiy merosi bugungi yosh avlod uchun muhim ma’naviy va intellektual manba bo‘lib xizmat qilmoqda. Shu jihatdan Uchinchi Renessans g‘oyasi tarixiy meros va zamonaviy taraqqiyotning uzviy davomiyligini ifodalaydi.

Tadqiqot davomida yoshlarning Uchinchi Renessansni bunyod etishdagi asosiy ishtirok yo‘nalishlari sifatida **ta’lim, ilm-fan, innovatsiya, raqamli texnologiyalar, tadbirkorlik, ijtimoiy faollik va ma’naviy-ma’rifiy rivojlanish** belgilandi. Ushbu yo‘nalishlarning bir-biri bilan uyg‘un rivojlanishi yoshlarning inson kapitali sifatidagi salohiyatini to‘liq ro‘yobga chiqarish imkonini beradi.

Shu bilan birga, kelgusida yoshlarning ilmiy salohiyatini yanada oshirish, xalqaro ilmiy hamkorlik imkoniyatlarini kengaytirish, innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlash, yosh tadbirkorlar uchun qulay sharoitlar yaratish va ta’lim sifatini yanada takomillashtirish muhim vazifalardan bo‘lib qoladi. Ayniqsa, yoshlarning zamonaviy bilim va kasbiy ko‘nikmalarini amaliy faoliyat bilan uyg‘unlashtirish Uchinchi Renessansning barqaror poydevorini yaratishga xizmat qiladi.

Umuman olganda, O‘zbekiston mustaqilligining 35 yilligi nafaqat bosib o‘tilgan taraqqiyot yo‘lini sarhisob qilish, balki mamlakatning kelajakdagi rivojlanish istiqbollarini belgilash uchun ham muhim tarixiy bosqichdir. Bu jarayonda yoshlar mamlakatning eng katta intellektual, ijodiy va bunyodkorlik salohiyatini tashkil etadi.

Demak, **Uchinchi Renessansning haqiqiy bunyodkorlari — bilimli, tashabbuskor, vatanparvar, zamonaviy tafakkurga ega va ilm-fanga intiluvchi yoshlar**dir. Yoshlarning salohiyatini qo‘llab-quvvatlash va ularga yaratilgan imkoniyatlardan samarali foydalanish O‘zbekistonning kelajakdagi taraqqiyoti, xalqaro raqobatbardoshligi va barqaror rivojlanishining muhim shartlaridan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI (REFERENCES)

1. O‘zbekiston Respublikasi. (2016). Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida: O‘zbekiston Respublikasining O‘RQ-406-son Qonuni, 14-sentabr 2016-yil. Toshkent.

2. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi. (2025). O‘zbekistonda yoshlar soni qancha? Toshkent.

3. Mirziyoyev, Sh. M. (2021). Yangi O‘zbekiston strategiyasi. Toshkent: O‘zbekiston nashriyoti.

4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi. Toshkent.

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2021). Yangi O‘zbekiston — demokratik o‘zgarishlar, keng imkoniyatlar va amaliy ishlar mamlakati. Toshkent.

6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2023). O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi olimlari bilan uchrashuvdagi nutq. Toshkent.

7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2023). O‘zbekiston — 2030 strategiyasi to‘g‘risida: O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF-158-son Farmoni, 11-sentabr 2023-yil. Toshkent.

8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2021). “Zakovat” intellektual o‘yinini aholi o‘rtasida ommalashtirish va boshqa intellektual o‘yinlarni rivojlantirishga oid chora-tadbirlar to‘g‘risida. Toshkent.